

Bruksela, 16 grudnia 2024 r.
(OR. en)

16939/24

ENER 606
COMPET 1218
CLIMA 459
ENV 1232

WYNIK PRAC

Od: Sekretariat Generalny Rady

Data: 16 grudnia 2024 r.

Do: Delegacje

Nr poprz. dok.: 16248/24

Dotyczy: Promowanie energii geotermalnej
– Konkluzje Rady (16 grudnia 2024 r.)

Delegacje otrzymują w załączniku konkluzje Rady w sprawie promowania energii geotermalnej w wersji zatwierdzonej przez Radę ds. Transportu, Telekomunikacji i Energii na jej posiedzeniu w dniu 16 grudnia 2024 r.

**KONKLUZJE RADY
W SPRAWIE PROMOWANIA ENERGII GEOTERMALNEJ**

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

PRZYWOŁUJĄC:

- Europejskie prawo o klimacie¹ i wynikający z niego obowiązek wprowadzenia niezbędnych środków, odpowiednio, na szczeblu unijnym i krajowym, aby umożliwić wspólne osiągnięcie neutralności klimatycznej najpóźniej do 2050 r.;
- konkluzje Rady Europejskiej z 17–18 kwietnia 2024 r.² zawierające apel o stworzenie prawdziwej unii energetycznej poprzez zapewnienie dostaw dużej ilości przystępnej cenowo i czystej energii, która to unia ma dwojaki cel – dążenie do europejskiej suwerenności energetycznej i neutralności klimatycznej. Będzie to wymagało ambitnej elektryfikacji z wykorzystaniem wszystkich rozwiązań neutralnych emisyjnie i niskoemisyjnych, elastyczności oraz wdrożenia na szeroką skalę czystych technologii, a także znacznych inwestycji w sieci, magazynowanie i połączenia międzysystemowe;
- prawo państw członkowskich do decydowania o własnym koszyku energetycznym, z uwzględnieniem ich warunków geologicznych, środowiskowych, gospodarczych i innych szczególnych okoliczności, oraz do wyboru najodpowiedniejszych technologii, aby wspólnie osiągnąć cele w zakresie energii i klimatu na 2030 r.;
- akt w sprawie przemysłu neutralnego emisyjnie³, mający na celu zapewnienie Unii dostępu do bezpiecznych i zrównoważonych dostaw technologii neutralnych emisyjnie, w tym poprzez zwiększenie zdolności produkcyjnych w zakresie technologii neutralnych emisyjnie i ich łańcuchów dostaw oraz zaliczenie energii geotermalnej do technologii neutralnych emisyjnie;

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1119 z dnia 30 czerwca 2021 r. w sprawie ustanowienia ram na potrzeby osiągnięcia neutralności klimatycznej i zmiany rozporządzeń (WE) nr 401/2009 i (UE) 2018/1999.

² Dok. EUCO 12/24, dostępny pod adresem <https://www.consilium.europa.eu/pl/press/press-releases/2024/04/18/european-council-conclusions-17-and-18-april-2024/>

³ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1735 z dnia 13 czerwca 2024 r. w sprawie ustanowienia ram środków na rzecz wzmocnienia europejskiego ekosystemu produkcji technologii neutralnych emisyjnie i zmieniające rozporządzenie (UE) 2018/1724; Dz.U. L z 28.6.2024.

- dyrektywę w sprawie energii odnawialnej⁴, a w szczególności zobowiązanie państw członkowskich do wprowadzenia odpowiednich środków do ich krajowych przepisów i kodeksów budowlanych oraz, w stosownych przypadkach, do ich systemów wsparcia oraz do zwiększenia udziału energii ze źródeł odnawialnych w energii elektrycznej, ciepłownictwie i chłodzeniu oraz w systemach ciepłowniczych i chłodniczych, a także w procesach przemysłowych;
- dyrektywę w sprawie efektywności energetycznej⁵, zgodnie z którą państwa członkowskie mają ułatwiać tworzenie lub wykorzystywanie istniejących instrumentów finansowania na potrzeby środków poprawy efektywności energetycznej i w której przewidziano kryteria efektywnych systemów ciepłowniczych i chłodniczych;
- dyrektywę w sprawie charakterystyki energetycznej budynków⁶, w której energię geotermalną uznano za jedną z możliwości zaspokojenia potrzeb energetycznych dotyczących budynków bezemisyjnych;
- rozporządzenie w sprawie rynku energii elektrycznej⁷, w którym energię geotermalną wymienia się wśród źródeł, w odniesieniu do których system bezpośredniego wsparcia cen inwestycji w nowe zakłady wytwarzania energii produkujące energię elektryczną będzie miał formę dwukierunkowych kontraktów różnicowych lub formę równoważnego systemu o takich samych skutkach i w odniesieniu do których państwa członkowskie będą promowały upowszechnianie umów zakupu energii elektrycznej.

⁴ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/2413 z dnia 18 października 2023 r. zmieniająca dyrektywę (UE) 2018/2001, rozporządzenie (UE) 2018/1999 i dyrektywę 98/70/WE w odniesieniu do promowania energii ze źródeł odnawialnych oraz uchylająca dyrektywę Rady (UE) 2015/652.

⁵ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/1791 z dnia 13 września 2023 r. w sprawie efektywności energetycznej oraz zmieniająca rozporządzenie (UE) 2023/955 (wersja przekształcona).

⁶ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1275 z dnia 24 kwietnia 2024 r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków (wersja przekształcona).

⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1747 z dnia 13 czerwca 2024 r. zmieniające rozporządzenia (UE) 2019/942 i (UE) 2019/943 w odniesieniu do poprawy struktury unijnego rynku energii elektrycznej, art. 19d.

UWZGLĘDNIAJĄC:

- komunikat Komisji w sprawie zmiany europejskiego strategicznego planu w dziedzinie technologii energetycznych⁸;
- komunikat Komisji dotyczący ogólnounijnej oceny projektów zaktualizowanych krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu⁹, w którym zauważono, że o źródłach energii geotermalnej wspomina się w różnych sekcjach kilku projektów planów, w szczególności w kontekście sektora ogrzewania i chłodzenia, przy czym w projektach tych nie zawarto wystarczająco szczegółowych informacji na temat środków służących ich wdrażaniu;
- komunikat Komisji w sprawie REPowerEU¹⁰ dotyczący zmniejszenia zależności od rosyjskich paliw kopalnych, przyspieszenia transformacji energetycznej i dalszej integracji rynku energii;
- komunikat Komisji pt. „Strategia UE na rzecz energii słonecznej”¹¹, w którym wspomniano, że aby osiągnąć unijne cele na 2030 r., udział zapotrzebowania na energię zaspokajanego za pomocą słonecznej energii cieplnej i energii geotermalnej musi wzrosnąć co najmniej trzykrotnie;
- opinię Komitetu Regionów w sprawie roli energii geotermalnej w lokalnej produkcji energii¹².

Możliwości energii geotermalnej i przeszkody w jej szerszym wykorzystaniu

1. PODKREŚLA:

- a. potencjał energii geotermalnej jako lokalnego odnawialnego źródła energii pod względem zapewniania bezpieczeństwa energetycznego, zrównoważonego rozwoju i przyczyniania się do przystępnych cen energii;
- b. że stosowanie energii geotermalnej przyczynia się do realizacji strategicznych celów Unii Europejskiej poprzez zmniejszenie zależności energetycznej i importu paliw kopalnych, zwłaszcza w przypadku ogrzewania i chłodzenia, przy jednoczesnym zwiększeniu otwartej strategicznej autonomii Europy i konkurencyjności przemysłu europejskiego;

⁸ COM(2023) 634 final.

⁹ COM(2023) 796 final.

¹⁰ COM(2022) 230 final.

¹¹ COM(2022) 221 final.

¹² Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Lokalna produkcja energii: rola energii geotermalnej (Opinia z inicjatywy własnej); 26.6.2024, C/2024/3663.

- c. rolę, jaką w dekarbonizacji sektorów energetycznych może odegrać energia geotermalna jako dojrzała neutralna emisyjnie technologia;
- d. że zwiększony rozwój geotermii płytkiej i głębokiej może prowadzić do znacznych oszczędności emisji, w szczególności w sektorze budowlanym, i może przyczynić się do osiągnięcia ambitnych celów UE w zakresie klimatu i energii;
- e. że w przypadku gdy energia geotermalna jest dostępna lokalnie, może zapewniać stabilne dostawy na potrzeby ogrzewania i chłodzenia, umożliwiać magazynowanie energii, usługi w zakresie elastyczności i integracji systemu energetycznego oraz zapewniać przystępne cenowo i przewidywalne koszty dostaw energii;
- f. że w regionach o wysokim potencjale geotermalnym, a także w regionach, w których trudniej jest obniżyć emisyjność, takich jak regiony najbardziej oddalone, energia geotermalna mogłaby również być stabilnym i przewidywalnym, sterowalnym źródłem energii elektrycznej;
- g. synergie z produkcją surowców krytycznych, co oznacza, że tam, gdzie pozwala na to skład chemiczny płynów geotermalnych, poszukiwanie energii geotermalnej może przyczyniać się do zaspokojenia zapotrzebowania Unii na lit i inne surowce, promując tym samym europejską niezależność w zakresie minerałów, przy jednoczesnym uwzględnieniu potrzeby zapewnienia ochrony środowiska.

2. PODKREŚLA:

- a. że średnio ponad połowa finalnego zużycia energii w sektorze mieszkaniowym na potrzeby ogrzewania i chłodzenia pomieszczeń oraz na potrzeby systemów ciepłowniczych i chłodniczych jest obecnie na szczeblu Unii zasilana kopalnymi źródłami energii, natomiast energia geotermalna może zapewnić przystępne cenowo i bezpieczne dostawy energii cieplnej i chłodniczej w celu dekarbonizacji zużycia energii w budynkach oraz zwiększenia konkurencyjności i zrównoważoności przemysłu;
- b. że pomimo korzyści płynących z energii geotermalnej nadal pozostaje znaczny niewykorzystany potencjał energii geotermalnej, który można by dokładniej zbadać i wykorzystać;
- c. że złożoność regulacyjna, bariery finansowe i handlowe, niewystarczające zdolności ludzkie lub doświadczenie technologiczne w organach udzielających zezwoleń oraz brak wykwalifikowanej siły roboczej i wyspecjalizowanych przedsiębiorstw to czynniki przyczyniające się do nieoptymalnego wykorzystania potencjału energii geotermalnej;

- d. że brak danych, w tym danych dotyczących warstwy podpowierzchniowej, oraz ograniczony publiczny dostęp do istniejących danych geologicznych uznano również za przeszkody w zmniejszaniu ryzyka na wczesnym etapie opracowywania projektu oraz za przeszkody utrudniające szybsze wdrażanie i powszechniejsze wykorzystywanie energii geotermalnej;
- e. że pomimo stosunkowo niskich kosztów operacyjnych jest mało prawdopodobne, aby rentowność komercyjna inwestycji w geotermię głęboką wzrosła bez środków mających na celu rozwiązanie problemu wysokich początkowych kosztów inwestycji oraz ryzyka związanego z poszukiwaniem, kapitałem i odwiertami;
- f. że produkcja energii geotermalnej musi być dostosowana do ram środowiskowych, w tym ochrony przyrody i wód gruntowych oraz wymogów bezpieczeństwa;
- g. że przy podejmowaniu przez państwa członkowskie decyzji o ewentualnych środkach promowania energii geotermalnej brana jest pod uwagę wykonalność ekonomiczna, techniczna i geologiczna.

Działania na rzecz przyspieszenia wdrażania energii geotermalnej

- 3. WZYWA Komisję do opracowania kompleksowej strategii dekarbonizacji systemów ogrzewania i chłodzenia wraz ze specjalnym europejskim planem działania na rzecz energii geotermalnej zawierającym środki ułatwiające realizację projektów geotermalnych i przyspieszające wdrażanie energii geotermalnej. Środki takie mogą obejmować:
 - a. ewentualne systemy gwarancji mające na celu ograniczenie początkowego ryzyka inwestycyjnego;
 - b. wskazówki i najlepsze praktyki mające na celu zwiększenie inwestycji w projekty geotermalne i odpowiednią infrastrukturę, w tym sieci ciepłownicze i chłodnicze oraz magazynowanie;
 - c. najlepsze praktyki i wskazówki mające na celu przyspieszenie i uproszczenie procedur wydawania pozwoleń, z uwzględnieniem zaangażowania społeczności lokalnych, oraz ułatwienie pełnej realizacji projektów geotermalnych;
 - d. działania mające na celu rozwiązanie problemu braku wykwalifikowanych pracowników w celu poprawy zdolności w całym łańcuchu wartości energii geotermalnej;

- e. działania mające na celu ułatwienie wymiany danych, poprawę dostępności danych dotyczących warstwy podpowierzchniowej i dostępu do takich danych oraz gromadzenie nowych danych geologicznych;
 - f. najlepsze praktyki lub wzory, aby ułatwiać zawieranie umów długoterminowych, takie jak umowy o zakup ciepła i chłodu ze źródeł odnawialnych;
 - g. promowanie produkcji energii elektrycznej z energii geotermalnej, w przypadku gdy istnieje potencjał geologiczny, w celu wspierania wykorzystania energii geotermalnej jako stabilnego źródła dostaw energii elektrycznej, w tym w przypadku wysp i regionów najbardziej oddalonych, wraz z odpowiednimi działaniami na rzecz zapewnienia konkurencyjności inwestycji geotermalnych.
4. WZYWA Komisję i państwa członkowskie do zapewnienia zorganizowanego forum, takiego jak europejski sojusz na rzecz energii geotermalnej, które będzie łączyło decydentów politycznych, zainteresowane podmioty branżowe, inwestorów i inne odpowiednie zainteresowane strony w całym łańcuchu wartości; wzywa też do zapewnienia wymiany najlepszych praktyk i udanych modeli biznesowych, tworzenia nowych partnerstw oraz identyfikowania wspólnych wąskich gardeł i działań naprawczych.

Ramy regulacyjne i aspekty finansowe

5. WZYWA państwa członkowskie, by w kontekście wdrażania odpowiedniego dorobku prawnego UE:
- a. usprawniały, w razie potrzeby, swoje odpowiednie procedury regulacyjne mające wpływ na produkcję energii geotermalnej, w tym w odniesieniu do infrastruktury, umożliwiając jej wykorzystywanie, a także działalność wiertniczą i wydobywczą oraz procedury środowiskowe;
 - b. przyspieszały, w razie potrzeby, procedury wydawania zezwoleń i licencjonowania oraz ułatwiały dostęp do informacji, rozważając na przykład utworzenie pojedynczego punktu kontaktowego w celu informowania promotorów projektów;

- c. dążyły do poprawy koordynacji planowania i rozwoju opartych na energii geotermalnej systemów ogrzewania, chłodzenia, energii elektrycznej i magazynowania energii na szczeblu regionalnym i krajowym oraz by zachęcały gminy do wspierania pełnego wykorzystania potencjału energii geotermalnej w całym systemie energetycznym;
- d. poprawiały przejrzystość planowania i sprawozdawczości w zakresie energii geotermalnej w kontekście krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu oraz powiązanych sprawozdań;
- e. uwzględniały w swoich planach dotyczących zintegrowanych systemów energetycznych rozwiązania w zakresie energii geotermalnej w celu zrównoważenia sieci, zapewnienia elastyczności i stabilności sieci oraz ograniczenia emisji;
- f. rozważyły wydanie wskazówek dla władz lokalnych, operatorów systemów energetycznych oraz systemów ciepłowniczych i chłodniczych w celu uwzględnienia energii geotermalnej w planowaniu regionalnym lub miejskim oraz przy planowaniu inwestycji w lokalną infrastrukturę energetyczną; stosowały całościowe spojrzenie w odniesieniu do wszystkich rozwiązań alternatywnych; dostosowywały takie wskazówki do kompleksowej oceny w zakresie ogrzewania i chłodzenia wymaganej na mocy dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej oraz do obowiązku zwiększania – zgodnie z dyrektywą w sprawie odnawialnych źródeł energii – roli energii ze źródeł odnawialnych w systemach ogrzewania i chłodzenia;
- g. promowały optymalizację projektów systemów ciepłowniczych i chłodniczych, na przykład poprzez obniżenie temperatury ich funkcjonowania, w celu zintegrowania energii geotermalnej, dzięki czemu staną się one bardziej zrównoważone;
- h. uwzględniały w swoich kodeksach budowlanych rozwiązania w zakresie energii geotermalnej jako element stymulujący powstawanie efektywniejszych i bardziej zrównoważonych budynków;
- i. zachęcały do stosowania zintegrowanego podejścia do działań w zakresie podpowierzchniowych struktur porowatych w celu zharmonizowania wykorzystania energii geotermalnej z ochroną wód podziemnych, a także z innymi zastosowaniami działań w zakresie podpowierzchniowych struktur porowatych, takimi jak wychwytywanie i składowanie dwutlenku węgla oraz magazynowanie wodoru;
- j. ułatwiały realizację projektów przebudowy podziemnych obiektów przeznaczonych dla paliw kopalnych do celów wykorzystania ich na potrzeby energii geotermalnej lub zachęcały do opracowywania rozwiązań umożliwiających szybszą realizację takich projektów;
- k. rozważyły opracowanie lub – w przypadku gdy już istnieją – ułatwianie dostępu do systemów finansowych lub gwarancyjnych oraz zachęt w celu ograniczenia wysokich kosztów początkowych i ryzyka związanego z odwiertami i poszukiwaniami, w celu promowania budowy infrastruktury geotermalnej i zwiększenia komercyjnej rentowności inwestycji geotermalnych;

- l. w stosownych przypadkach wprowadzały zachęty i wydawały wytyczne w celu zwiększenia wykorzystania rozwiązań geotermalnych do celów ogrzewania i chłodzenia w ujęciu ogólnym, a także w sieciach ciepłowniczych i chłodniczych oraz, w stosownych przypadkach, w rozwiązaniach z zakresu geotermii warstw głębokich do celów produkcji energii elektrycznej;
- m. rozważyły wykorzystanie potencjału wszystkich stosowanych wcześniej odwiertów lub działalności wydobywczej do celów wykorzystania energii geotermalnej, dekarbonizacji lokalnych sieci ciepłowniczych i chłodniczych zasilanych zazwyczaj paliwami kopalnymi, aby przyczynić się do sprawiedliwej transformacji energetycznej.

Dostęp do danych, informacji i podnoszenie świadomości społecznej

6. WZYWA państwa członkowskie, by dostarczały dane w dziedzinie geonauki, informacje dotyczące warstwy podpowierzchniowej i mapy – w tym w odniesieniu do istniejących systemów ciepłowniczych i chłodniczych – oraz zapewniały ich dostępność i dostęp do nich. Mają one kluczowe znaczenie dla oceny potencjału geotermalnego i skutecznego wykorzystywania danych i wiedzy uzyskanych w wyniku działalności związanej z paliwami kopalnymi do rozwoju geotermalnego poprzez tworzenie – tam gdzie to możliwe – publicznie dostępnych zbiorów danych;
7. WZYWA państwa członkowskie, by przy wsparciu Komisji przyczyniały się do promowania, ulepszania i rozszerzania zakresu istniejących projektów w zakresie danych dotyczących energii geotermalnej, w tym dostarczania danych na temat istniejących sieci ciepłowniczych i chłodniczych. Pomoże to wypełnić luki w danych i stworzyć ogólnounijną bazę metadanych łączącą krajowe repozytoria danych geologicznych i dostępną dla wszystkich zainteresowanych stron w całej UE;
8. WZYWA państwa członkowskie, by przy wsparciu Komisji zacieśniały współpracę transgraniczną w zakresie badań naukowych i rozwoju poprzez dzielenie się wiedzą lub wspólne projekty z myślą o zapewnieniu sprawnej integracji map geotermalnych (przepływ ciepła i rozbudowa ciepłych zbiorników wody);
9. WZYWA państwa członkowskie, by zachęcały władze lokalne i regionalne do tworzenia społeczności energetycznych i wspierały je w tym zakresie; by współpracowały z inwestorami, deweloperami i konsumentami uczestniczącymi w projektach geotermalnych związanych z energią geotermalną na podstawie oceny potencjału geotermalnego, lokalnie dostępnego rynku ciepła oraz potencjału rozwoju systemów ciepłowniczych i chłodniczych będących własnością społeczności;

10. WZYWA Komisję, by przedstawiła dostępne instrumenty finansowe i wsparcie UE obejmujące, w stosownych przypadkach, InvestEU i inne instrumenty dostępne za pośrednictwem Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI), które mogą być źródłem informacji dla promotorów projektów, zarówno w odniesieniu do krajowych, jak i transgranicznych inicjatyw geotermalnych;
11. WZYWA Komisję i państwa członkowskie, by wykorzystywały i wspierały działania z zakresu mapowania na szczeblu unijnym i krajowym, w stosownych przypadkach, w celu oceny pełnego potencjału energii geotermalnej we wszystkich państwach członkowskich ze szczególnym uwzględnieniem zasobów geotermalnych warstw głębokich i bardzo głębokich oraz podpowierzchniowych, w tym wykorzystywania danych dotyczących wydobywania węglowodorów;
12. WZYWA państwa członkowskie, by pracowały w zakresie podnoszenia świadomości społecznej i zachęcania do akceptacji społecznej, by inicjowały kampanie informacyjne i zwiększały wiedzę na temat społecznych korzyści gospodarczych i klimatycznych wynikających z wykorzystywania energii geotermalnej oraz na temat udanych studiów przypadku, a także by zapewniały włączanie w działania związane z rozwojem geotermalnym władz lokalnych, społeczności wiejskich, regionów najbardziej oddalonych, obywateli, społeczności energetycznych działających w zakresie energii odnawialnej i innych zainteresowanych stron. W tym względzie Komisja powinna ułatwiać wysiłki na rzecz akceptacji społecznej, a także korzystać z różnych sieci władz lokalnych, takich jak Porozumienie Burmistrzów.
13. WZYWA państwa członkowskie, by przy wsparciu Komisji poszerzały wiedzę i dzielenie się najlepszymi praktykami w zakresie potencjalnych zagrożeń geologicznych i środowiskowych wynikających z operacji geotermalnych prowadzonych w warstwach głębokich, takich jak sejsmiczność indukowana, oraz w zakresie zapobiegania, monitorowania i, w stosownych przypadkach, środków łagodzących.

Wzmocnienie siły roboczej, badań naukowych, rozwoju i innowacji

14. WZYWA państwa członkowskie, by w kontekście kształcenia zawodowego uruchomiły programy przekwalifikowania zawodowego w celu zaspokojenia szczególnych potrzeb rynku pracy w powstającym przemyśle geotermalnym. Należy w nich uwzględnić zaangażowanie i przekwalifikowanie pracowników i osób zawodowo związanych z przemysłem paliw kopalnych i górnictwem posiadających wiedzę fachową w zakresie poszukiwania, odwiertów i rurociągów. Pomoże to zapewnić sprawiedliwą transformację, która zmaksymalizuje możliwości zatrudnienia w sektorze geotermalnym;
15. ZACHEĆA państwa członkowskie, by w celu zapewnienia przemysłowi geotermalnemu wykwalifikowanej siły roboczej uruchamiały odpowiednie kierunki na wyższych uczelniach;

16. ZACHECA Komisję i państwa członkowskie, by uwzględniały lub dalej zwiększały obecność projektów geotermalnych w programach i strategiach politycznych w zakresie badań naukowych, rozwoju i innowacji, takich jak „Horyzont Europa”, Fundusz Innowacyjny i plan EPSTE, w tym realizacja towarzyszącego mu planu w zakresie energii geotermalnej warstw głębokich;
17. ZACHECA do tworzenia nowych innowacyjnych technologii w dziedzinie energii geotermalnej, które będą przyczyniały się do zwiększenia konkurencyjności i odporności Unii.

Rozwój łańcucha wartości i współpraca międzynarodowa

18. ZACHECA Komisję i państwa członkowskie, by zintensyfikowały wspólne wysiłki na rzecz zwiększenia zdolności wykwalifikowanych europejskich dostawców usług przemysłowych w takich dziedzinach jak odwierty, budownictwo i produkcja sprzętu;
19. WZYWA Komisję i państwa członkowskie, by wzmacniały pozycję Unii w łańcuchu wartości energii geotermalnej we wszystkich dziedzinach: planowaniu, instalacji, eksploatacji i konserwacji;
20. WZYWA Komisję i państwa członkowskie, by zacieśniały współpracę międzynarodową w dziedzinie technologii, badań naukowych, rozwoju i innowacji m.in. z Międzynarodową Agencją Energetyczną, Międzynarodową Agencją Energii Odnawialnej i Globalnym Sojuszem na rzecz Energii Geotermalnej, by poprawiały transfer *know-how*, gromadzenie danych i polityki w zakresie gospodarczych i środowiskowych aspektów energii geotermalnej oraz by promowały wymianę najlepszych praktyk.